

ИМПЕРАТОРСКАГО

АРХЕОЛОГИЧЕСКАГО ОБЩЕСТВА.

ИЗЪ ОБОЗРѢНІЯ

ГЛАГОЛИЧЕСКИХЪ ПАМЯТНИКОВЪ.

—
Ш. Ш. Срезневскаго.—
VI.Сборники поученій: Сборникъ графа Клоца (Glagolita Clozianus),—
Сборникъ Македонскій.

а. Сборникъ графа Клоца.

Въ 1836 году, какъ было уже выше сказано, издана въ Вѣнѣ знаменитымъ Копитаромъ книга, составившая эпоху въ судьбахъ изслѣдованій глагольской письменности: это былъ *Glagolita Clozianus id est codicis Glagolitici inter suos facile antiquissimi λειψαρον foliorum. XII. membraneorum, servatum in bibliotheca illius cis P. Cloz Tridentini.* (Vindob 1836). Издавая сохранившійся отрывокъ, 12 листовъ, изъ большаго сборника, по языку очевидно очень древняго, Копитаръ обставилъ его всею роскошью ученой обстановки и тутъ же пустилъ въ ходъ мысль, что глаголица можетъ быть и древнѣе кириллицы, мысль, когда-то господствовавшую безъ доказательствъ и потомъ отвергнутую Добровскимъ. Справедлива-ли мысль, это покажутъ дальнѣйшія изслѣдованія; но въ главномъ Копитаръ успѣлъ: онъ обратилъ вниманіе на глаголицу, и притомъ такимъ памятникомъ, который достоинъ изученія. Это — древній переводъ нѣсколькихъ словъ Іоанна Златоустаго и слова Епифанія Кипрскаго, отрывокъ изъ сборника словъ по видимому на мартъ мѣсяць, въ томъ же родѣ, какъ Супрасльская рукопись, оцѣненная Востоковымъ, от-

несенная имъ къ XI вѣку, и потомъ изданная Миклошичемъ (*Monumenta linguae palaeoslovenicae Vind. 1851 г.*). Сборникъ былъ красиво написанъ на хорошемъ пергаментѣ по 40 строкъ на страницѣ. Въ послѣдствіи удалось акад. Миклошичу найти и издать еще два листа изъ этого сборника (*Denkschriften der phil. hist. Classe der k. Akademie. X: 195. Wien. 1860.*).

Имѣя въ виду рѣдкость книги Копитара въ Россіи, перевздаю весь памятникъ. Вставляю въ своемъ мѣстѣ и отрывокъ изданный г. Миклошичемъ. Въ перевзданіи своемъ держусь буквально чтенія Копитара и Миклошича. Догадки свои касательно чтенія, по моему мнѣнію, болѣе правильнаго, и исправленія неправильнаго написанія ставлю въ скобкахъ. Не въ скобкахъ оставлены мною только немногіе случаи отдѣленія словъ, гдѣ Копитаромъ, гдѣ Миклошичемъ неотдѣленныхъ. Отъ себя прибавляю еще, тоже въ скобкахъ, числа, показывающія особыя статьи, находящіяся на 14-ти листкахъ сборника. Строки листовъ, изданныхъ Копитаромъ, отмѣчены цифрами какъ у него подъ рядъ, съ прибавленіемъ буквы К; страницы и строки листовъ, изданныхъ Миклошичемъ, отмѣчены буквою М.

(I.)

к.1.1. соуго(у)бите благодѣтъ; зане таковомъ отрокмъ
достояви бѣясте опи. иже и та іхъ же не вѣдѣ-
хж старци. бмъ наоучени вѣспѣша. обрати-
те срѣца ваша къ чадомъ. и не смѣжите о-
5. чью вашею къ истинѣ. аште лі есте тижде
сами. и ашютъ есте лоучѣше младѣнецъ.
ти вамъ бѣдѣтъ сѣдѣа. по гноу словеси.

- добрѣ оубо сего ради прогласи о васъ Исавѣ пророкъ гла. не вѣнѣ постыдятся Иѣко-
10. въ. ни вѣнѣ лица прѣложитъ Иль. нъ егда оузърать чада ихъ дѣла моѣ. мене ради сватъ има моѣ. и остатъ домъ Іѣковль. и ба Илва оубогаѣса. и разоумѣхъ. дхомъ блжаштеі разоумъ. а рѣпшштжштен
15. наоучаѣса послушаті. и ѣзъици влѣсхштен наоучаѣса глаті миръ. слышиші ли пророка. ѿ несъмъисльни срьдцемъ Жидовине. како испрѣва глетъ протівлене ваше. наоучиса отъ него. како боо(у)ченж
20. пѣснь чадъ вашихъ. ѣко и блаженъи Дадъ проповѣдъ. из оустъ младенечъ и съсхштіихъ съвршшлж еси хвалж. ѣко оубо и своѣ чада твораште тако и прѣложите са сватъини ихъ и бжи разоумѣ. аште ли же къ живото-
25. любци. и ненавидаште добра. съ честьж и отрокъи намъ дадите. в мѣи съ нимі въспоемъ новѣимъ ѣзъикомъ пѣснь еванѣлскжж, бонаоученоуж бооугодънж. и ті намъ зачънжтъ. и ті прогласатъ во-
30. во(у)ж пѣснь. еіже ѣа гъ наоучилъ естъ. са бо естъ дъни семоу честь. иногда бо Сумеонъ срьтѣтъ Ха. и на ржкоу пріватъ прѣвѣчънаго ба, ѣко младѣнць. и ба благослові старць. дънесъ же въ старъихъ мѣсто несъмъи-
35. слыньихъ. отроци срьтѣтж спситель. ѣко Сумеонъ. и вѣтвѣе посталяша. и ѣко ба блгсвіша садаштаго на жрѣбате. ѣко и на прѣстолѣ хероувимьсцѣмъ. ѿсана сноу Двѣ глжште. блгнъ градаи въ има гне. блгнъ градаи бѣ отъ
40. ба. прѣвѣчънъи прѣ славънъи. оубожаваи
- к. 1. 6. въ своихъ не оубожъно насъ ради. да нъи обогатитъ. блнъ пришедъи въ сьмѣреніи. и пакъи градаи въ славѣ. прѣвѣе на жрѣбъци отъ Видѣфагнъ. вѣторицеж на облацѣхъ въ нбсе. прѣвое кротъко
45. младѣнцъи хвалімъ: вѣторое еванѣлскъими силами. бгнъ градаи въ има гне. кѣто съ естъ ѿ бооучънъи тронци. нбо врѣма естъ юже и здрешти. и пріобштити нъи таинахъ. ѣко же в мѣи васъ лика Дава сатъ. сжтъ тогда
50. глали си вѣрнаго црѣ Илва, дхвѣвнъихъ гж-

- сли брацанъѣ. сжштаго иж него црѣ и гѣ. похвалѣжшта. дховнънъими словесъи и разоумомъ. сего ради і мѣи поемъ медоточънъи пѣсни глжште. ѿсана сноу Давъ.
55. бгнъ градаи въ има гне. онъ псанъимъ съкровиште покрываше гла. о ги спси. о ги посцѣши. блгонъ градаи въ има гне. бѣ гъ и просвѣтѣса намъ. ни съкровиште раскопаваемъ. ѣко обрѣтаеѣса неискоушажштимъ
60. его. ѣвлѣетъса вмжштимъ вѣрж емоу.

(II.)

- аште оубо любиті правѣдъ владѣикамъ земля. бжіе слово велитъ. и пакъи понѣхтоу благоу твориті ти праведнаа. ибо отъ праведнъихъ дѣаннѣ зачинаемъ блаженое житъе. да видимъ съ страхомъ. чѣто семоу истълѣнъе бжи законъ съказаетъ. и се ѣко всѣкого пламене пламенѣе. и ѣловітоу оуѣденю. ѣловитѣе да отъбѣжимъ. придетъ бо пророкъ Моси. отъ ба наоученъ сын. и
65. къ владѣикамъ прѣвѣи гла. слоухъ бо соуетънъ сатъ. не примеши. чѣто са гла слоухъ соуетънъ сжштъ. и соуетънъ и бе съвѣдѣтель. и кромѣ съпасънъимъ. извѣстнъимъ испъитанъемъ законънъимъ. пріе-
75. мж прѣжде еліко отъ ба власть пріемъше. добрѣ извѣджштен. обрѣтажштіхъса. въ своѣ имъ люди. таже сьтрьпѣл(ивомъ) сво(и)мъ испъитанъемъ на всѣкъ день раздрѣшажште длъжъни сжтъ ни единого чка по
80. дъ ними сжштаго соулѣе вмѣтї бжию законуу.
- к. II. ни брата. ни чло. ни друуга. ни иного никого же. добрѣ вѣджште. и помъишлѣжште. еже е въ бжи законъ. въпсано. глаи оцю своемуу. и м(а)тери своен. не вѣдѣхъ та. и братръи своѣи не познахъ. и снѣи своѣи не разоумѣхъ. закона твоего ради съхранихъ правѣдъи твоѣи. по томъ же еже е въпсано въ ста еванѣлѣ. любави оца лі матеръ паче мене. нѣстъ мї на подобж. за(не) сего ради длъженъ естъ всѣкъ князь. не обиноу-
90. ѣа всѣхъ. иже подъ властыж емоу. бжї стъи Хоу законъ. и пророкомъ в апѣмъ. и бла-

- женъимъ оцѣмъ проучаті. и всѣмъ. на всѣкъ день. заприштаті не обидѣти. кого немощнѣишихъ. ни поганъскъ етеръ обнча-
95. и сѣдѣаті. ни поганъскѣиа присагѣи, и ли ино чѣто блжаште. ни едно бо причасте свѣтоу къ тѣмъ, и сномъ свѣтоу кръстѣномъ и поганомъ. стое кръстене въ чѣстъ вельж имѣтв. а не оукоризнѣ
100. творите. и (= съ?) къотрамі своимъ. и дѣштерѣмі иже отъ стаго кръстенѣ. не смѣшатіса. все бо се сти всемоу міроу обшті сѣнъми проклани сѣтв. нѣ и позвращаѣа ихъ къназа тако всѣа бештаница. и не ѣко подобаетъ показаштихъ. съ достоѣноу емоу постоу. въ различене прокленше въ вѣчнѣи ог'нѣ. отъвржса братьѣ. въ стое и спасаешее кръстене длѣженъ естъ. всѣкъ кръ-
110. штенъ съ страхомъ. и трепетомъ храниті. тоже стоумоу и блаженоумоу Павлоу аплоу глѣштю къ вѣрнѣмъ. любодѣане же и всѣка нечистота въ васъ да не именуется. ѣко же подобаетъ стѣмъ, и никъ-
115. тоже васъ да не слышнѣтъ гѣштимі словесѣи. не (= ни) любодѣи бо ни клеветѣнници. ни обидѣлнѣи црствие бжѣе наследствуюжтв. свхъ бо ради градетъ гнѣвъ бжи на свѣи противнѣнѣи. длѣженъ естъ всѣ-
120. къ кръстенѣи самъ себе чиста храниті.
- К.п.б. ѣко цркве боу стѣж. и о свои женѣ довлѣтїса. ничѣ(то)же ино дальнее сѣмѣшлѣтв. ни въ скота мѣсто въ слѣдъ несѣмѣислѣвъ(мѣ) похотѣимъ ходити. иже оубо отъ селѣ
125. кръстенѣ сѣи. творѣ обрѣтаетъса по бжию законоу. да осѣдѣтѣса(.) тоже боу и спсоу нашему Ис Хоу въпрошеноу бѣивѣшю. аште е лѣзѣ поштаті женѣ свои на всѣко врѣмѣ. и отърекѣшю. всѣкъ поштаѣи женѣ
130. свои развѣ словесе любодѣанѣаго. творитѣ иж прѣлюбѣи творити. и всѣкъ прилѣплѣанса потѣпѣзѣ прѣлюбѣи дѣетв; ѣже бо бѣ сѣвелъ естъ чѣка. да не разлючаетѣса. фропѣтоу же Малахею сѣзвѣстоужштю

135. бѣи. и глѣштю. и женѣ юности твоѣа да не оставиши. нѣ аште възненавѣдѣвъ отъпоустиши. и покрѣетъ нечѣстѣе на тѣ. глетъ гѣ. такожде сти аплѣи. и блаженн оцї съ стѣмъ закономъ отънѣдъ велье и
140. зѣлоуто такое посжжене рекѣше велью испѣтанѣю. и поштѣнѣю се сподобѣша. и длѣженъ естъ всѣкъ кръстѣнѣ. съ говѣнѣемъ и страхомъ. рачѣшж иж имѣтї по бжию законоу стоумоу сѣж сѣдитї. съ вѣ-
145. сѣкож обрѣтаѣштѣжса тѣжю. ѣкоже законъ пишеть. да никѣиже оубо отъ владыкѣ. отъ неприѣзни. обладанъ. съ оустѣнама своиа исповѣдаѣ себе вѣрна. срлцеѣмъ далече отъстоитѣ ба. етеро псанѣимъ
150. сѣмъ. отъ тѣмъ мѣдлости. или етероу иномоу невѣждѣстю. ни любѣви плѣтѣспѣи не хранити покоушѣанса. неповинна себе вѣчѣноумоу огню осжженѣю нешпѣтуетъ. и на сѣмъ свѣтѣ бжїю гнѣвоу. кръ-
155. пѣко помѣшлѣѣа бѣивѣше прѣвоумоу црѣви Илвоу. Саоулоу. и не за велье прѣзрѣнѣнѣе. отъ пророка Са(м)оу(н)ѣа. сего радї трасѣвса и трѣпештѣ да бжї хранитѣ законъ. рече бо къ нему бѣ гласоуѣ. аште
160. се трѣбѣ гѣ олокавѣтомѣа и дарѣи. ѣко оумѣлѣа. слѣвшати гнѣю. и до послоушанѣи оунѣе дара благо ѣко прѣзрѣѣ слово гнѣ. и оукоритѣ тѣ гѣ оуне бѣити въ владыкѣж. и пакѣи правѣда възноситѣ ѣзѣикѣ. обништаѣжтѣ же
5. грѣхѣи и неправѣдамї людѣе. и ино много. елико стѣнѣа книгѣи глѣжтѣ. грозж и страхъ твораште владыкамѣ. нѣ разоумѣвѣше мимо ходаште славѣ сѣи. въ сѣноу мѣсто да възпѣжтѣ. въ мѣислѣ
10. свои стоумоу апслоу Павлоу глѣштю къто насъ разлѣжитѣ отъ любѣве бж(нѣа) и стоумоу законоу. нї огнѣ ни желѣзо (ни) ино ни кое же. и сего ради оутвѣрждене (вѣ-) рѣ и непрѣстѣпное бжїю законоу. и вла-
15. дѣнѣчѣствие еж(е) отъ него. шзвѣстѣно и сто твораште. да веселѣтѣ са въ градѣшtee житѣе. съ блаженѣимъ гла-

- сомъ га слышати. да оупъважтъ.
 благъи рабе и вѣрне. въ малѣ бѣистъ
 20. вѣренъ. надъ мнозѣми та поставлж.
 въиуди въ радость гѣ своего
 те са . . .
 амн

(III.)

СТГО ИОАНА ХРѢСОСТОМА АРХИЕПИСКОУПА.
 25. КОНСТАНТИНѢ ГРАДА. ЧѢТЪ ВЪ ВЕЛИКЪИ
 ЧЕТВРЪТОКЪ.

- Хотѣхъ патриарховъ бесѣдъ къ (вамъ)
 простърѣти и отъ т(оудоу) аховъножъ пи-
 (штж) вамъ въдати. нъ безоумье
 30. (прѣ)датедево на свожъ бесѣдъ
 ѣзъникъ (нашъ влѣ)четъ. и врѣ(мл)
 льв(и се)м(оу) бѣдитъ нѣи безоумье его (и)-
 зглаголаті. д(ь)нес(ь) бо гъ нашъ Ис Хъ прѣ-
 данъ бѣистъ въ ржкѣи Іюдѣискѣи(ѣ)
 35. оученикомъ своимъ. нъ се слѣ-
 ш(а тѣи) . . бж (пе)чальнъ. за не
 прѣданъ бѣистъ. нъ паче прослѣзи са
 м.л.б.л.в въздѣхнн. не прѣданаго ради. нъ прѣда-
 вшаагоради. зане и Х(ристос)ъ рече видѣвъ Іюджъ
 съмате са. чесо ради съмате са. помъишлѣ-
 ѣа ѣко по толицѣ оучениі въ какъ брѣгъ себе
 5. въврѣгъ не чюѣше. милоуѣа оубо оученика съ-
 мате са. сего ради всѣде. глжтъ
 еванѣлїстѣи істинж. съмате са зѣра
 безоумѣъ оученича. а нѣи оучѣа тѣхъ паче
 плакати са твораштїхъ зѣло. а не твораштї-
 10. и зѣло. твораштен бо зѣло. ти схтъ стра-
 ждштѣи зѣлѣ. и се ѣвѣ глааше Хъ. бла-
 жени ізгнаниі правѣдѣи ради ѣко тѣхъ
 естѣ цѣрствїе небское. видѣ ли колї-
 къ прибѣитъкъ. ѣви страждштѣмъ зѣ-
 15. дѣ. виждъ пакѣи інѣде твораштїмъ. зѣ-
 ло немїлостивнѣна мжкѣи. послушаї
 оубо блаженаго Павѣла глжшта. въи же
 братѣъ подобни бѣисте прквѣмъ бжїѣ-
 мъ схштїмъ въ Іюдѣи о Хѣ Исѣ. ѣко та-
 20. жде прїасте и въи отъ своихъ съпле-
 менѣнїкъ ѣкоже и тѣи отъ Іюдѣи оуби-

- въшихъ и Гѣ Исѣа и своѣи пророкѣи и на-
 сѣи изгнѣнавѣшихъ. възбранѣжштїхъ
 рече ѣзъникомъ глатї да съпасжтѣса
 25. въи іспл(ъ)нитї имъ грѣхѣи. пости-
 же же въ нихъ гнѣвъ до коньца. видѣ лї
 ѣко тѣхъ подобаетъ паче рѣидатї. и
 плакатї са твораштїхъ зѣло. а стра-
 ждштїхъ зѣлѣ блажитї. сего ради
 30. і чколюбець гѣ зѣра дрѣзостї оученї-
 ча съмжштѣаше са. любовь ѣвлѣа ѣ-
 же имѣаше. на немъ и показѣа чколю-
 бѣъ своего. велїкотж до самого прѣ-
 (дан)ѣъ. всѣкж польжж творѣаше емоу
 35. (не б)жди оубо печальнѣ брате. слышѣа-
 въ ѣко Ис прѣданъ бѣис. нъ аште хоште-
 ши плачи са горѣко и въздѣхнн вел(ь)мї
 не прѣданаго ради Исѣа, нъ прѣдавѣшаго ра-
 ди Іюдѣи. прѣданъ бо Исѣ. и вселенж-
 40. ѣж всѣж съпасѣ естѣ. а прѣдавѣи Ію-

(IV.)

- М. I. данью. искрѣннимъ своимъ зѣло глжште
 а. I. и множицежъ врагѣи своѣи. не тѣкмо съ
 досаждѣнемъ помнѣште нъ и друогѣи сво-
 ѣа. тѣмъ же молж са велѣмї да оутврѣди-
 5. нъ са въ словесехъ. сего ради бо и Павѣлъ
 оучитѣ глж. всѣко слово сирѣдѣ. из оу-
 стѣ вашихъ да не исходитъ. и пакѣи всѣ-
 къ гнѣвъ. и ѣростъ. и клѣчъ. и хоула. да
 възъметъ са отъ оустѣ вашихъ съ всѣ-
 10. кож зѣлобож. видѣ ли іспѣитанѣе оу-
 чителево. въ колїцѣ кротости велитъ
 да прѣбѣиваемъ. и нашж дшж како оучиштѣ-
 етѣ. отъ всѣкого гнѣва и ѣростї сего ра-
 ди отъ всѣго того зла чистѣ съи блаже-
 15. нѣи Маттѣи глаше. тогда шедъ единъ о-
 тѣ обою на дедесѣте. нарицаемѣи Іюда И-
 скариотъ. къ архиерѣомъ рече. чѣто хо-
 штете мї дати і азъ вамъ прѣдамъ и.
 ѣ скврѣннѣи глас ѣ дрѣзость бестоудѣна.
 20. како из оустѣ испоустї гласъ. како ѣзѣи-
 къ подвижа. како не іскочи дша ис тѣле-
 се того. како не оцѣпнѣи како не оужасе са

- оумъ его. чѣто хощете мѣ дати сатъ
и азъ вамъ прѣдамъ и. рѣци ми се-
25. мою ли та наоучи оучитель.
въ тол(и)ко врѣма тако ли ско-
ро забѣи. чѣстое оученье
и(е) сего ли ради глаше. не съ-
тажите злата ни сѣребра
30. брана древле тво(е)и воли.
иже имаше въ имѣннѣи
не оучааше ли гла аште кѣто та
оударитъ въ деснѣхъ ланитѣхъ
обрати емоу и друоугоуж. чѣто хощете мѣ
35. дати і азъ вамъ прѣдамъ и. ѿ невѣждѣствѣе.
ѿ нечювьствѣе многое. и азъ вамъ сатъ
прѣдамъ и. чесо ради рѣци мѣ. коуж ви-
нѣи имѣи. мѣ малж. ли великж прѣдаше
оучителѣ. имъ же мѣ тѣ область далъ е-
40. стѣ. на нечистѣихъ бѣсѣхъ. и толѣкж
- м. II. силж дастъ ти да неджжѣвнѣи(ѣа) оубалоу-
6. I. еши. и прокаженѣиж (—ѣа?) очѣштаешѣи. и слѣ-
пѣи(ѣа) твориши прозрѣти. и іна многа чю-
деса такова творитѣ. за тѣи ли добрѣиѣа
5. дѣтѣли съа мѣздѣи вѣздаешѣи емоу.
чѣто хощете ми дати сатъ и азъ вамъ прѣ-
дамъ и. ѿ неистовѣство великое. паче же
ѿ сѣребролюбѣствѣе все се зѣлое то съ-
творио естѣ. то вѣзлюбъ съ оучителѣ
10. своего прѣдастѣ. такъ бо естѣ зѣлѣи тѣ
корень. бѣса горѣи дшж нашж боуж творитѣ.
творитѣ вса. не вѣдѣти і себе искрѣннѣи(тѣ)
и тѣлеснаго обѣичаѣ. и отъ самого съ-
мѣисла изгѣна нѣи. и не помнитѣ ни
15. друожѣбѣи. ни обѣичаѣ. ни рода. ни іно-
го никого же. (нѣ) ослѣпи очи оума нашего.
ѣко же въ тѣ(мѣ) тако творитѣ нѣи ходи(тѣ)
и въ брѣгѣи м(ѣ)таетѣ. и да оувѣси се въ и-
стинѣ. и виждѣ и тогда то вѣшедѣ
20. колѣко въ(и) (е)се отъ дша Іюдовѣи
бесѣдѣ обѣичаи. обѣитенѣе еже на
трапѣзахъ. дивное оученье. и нака-
занѣе въ(се сѣребро)любѣствѣе съ-
творио естѣ забѣитѣ. правѣи
25. блаженѣи Павелѣ глаше. ѣко

- корень всѣмъ зѣлом(тѣ) е-
стѣ сѣребролюбѣенье.
чѣто хощете ми сатъ
дати и азъ вамъ прѣда-
30. мѣ и. вельѣ дръзость.
велье бестоудѣе. рѣци
мѣ того мѣ прѣдаешѣи іже въ-
сѣчѣскаа одрѣжитѣ. владжштаго бѣ-
сѣи. повелѣважштаго мироу. владѣи-
35. кж всѣкон твари. творашта слово-
мѣ. и повелѣнѣи(е)мѣ все. нѣ хота оу-
чити. и безоумѣе (е)го оутолѣти. во-
леж своеж прѣданѣ бѣис. и послу-
шан чѣто створи. въ то врѣма прѣда-
40. нѣю. егда придоу на нѣ съ орѣжнѣи (и) дръ-
к. 3. колѣми, свѣшта и свѣтѣльнѣи(и) і-
161. мѣште. гла кого иштете. и не знаж е-
гоже хотѣахъ ѣати. тольмѣ. Іюда не мо-
жаше его прѣдати. аште не би самъ хотѣлѣ.
165. и того не можааше зрѣти. его же хотѣаше прѣ-
дати. ибо свѣтѣльнѣикомѣ сжштѣмѣ
и свѣштамѣ толѣкамѣ. се бо съказаа
еванѣлиствѣ рече. ѣко свѣтѣльнѣи(и)
свѣшта ношаж. и тако его не обрѣтаахж
170. сатѣ. и Іюда стоѣше съ нимѣ. тѣ рекѣи.
чѣто хощете ми дати и азъ вамъ прѣда-
ми(—мѣ) і. ослѣпи бо имъ оумѣ. хота ѣвити
свож силж. и хота сътворитѣ. да бж
прѣстали отъ зѣлобѣи своеа. и да
175. бж оувѣдѣли. ѣко невѣзможнаѣ начи-
нажтѣ. и потомѣ да оувѣмѣ. бештѣслѣ-
нѣж его силж. послушан чѣто сатъ
еванѣлиствѣ. слѣшавѣше сатъ гласѣ.
идж вѣспать. и падж на земли ници.
180. не могѣште (—мож—) слѣшати. нѣ паданѣемѣ
свож немоштѣ намѣ показаша. и силж
испоупѣтѣнаго гласѣ. зѣри оуже чѣлю-
бѣствѣ гнѣ. понеже не прѣста Іюда о-
тѣ того стоуда. ни Іюдѣи отъ того безоу-
185. мѣ. себѣ прѣдастѣ. егда сатъ свое съ-
творихѣ. силж ѣвихѣ. показахѣ ѣко не-
вѣзможно начинажтѣ. хотѣхѣ гнѣвъ
нѣх оутолѣти. не хотатѣ нѣ еште прѣбѣи-

- важтъ въ зълѡбѣ свои. се самъ са
 190. прѣдаж. се глѣ азъ нѣниѣ. да не оклеветажтъ етериѣ Ха глѣште почтъо не обрати. Иудѣи отъ томъ зълѡбѣи. почтъо не створи его лоучъша. рѣци мѣ. како подобаше створити лоучъшъ. нѣждеж
 195. или волеж. аште нѣждеж. и тако не би лоучиѣ бѣилъ. никъто же бо нѣждеж лоучиѣ бѣиваетъ. аште волеж. и хотѣниѣмъ. вса показа емоу. можшпа его лоучъша створити. аште ли онъ
 200. не въсхотѣ, прияти благѣства. балаи к.з.б. неповинънъ. вѣже не хотѣ послушатѣ. хотешпи ли оувѣдѣти. колико створи. да би лоучи бѣилъ. всен фѣлософиѣ вештѣмѣ и гѣи (=глѣи) наоучѣи. (и) область дастъ
 205. емоу надъ бѣсъи. и чюдеса многа створити. ничтъо же бѣ не остало. ихъ же не подобаетъ оученикоу показати. и да оувѣси. ѣко силънъ сѣи лоучи бѣитѣ. не въсхотѣ. нѣ своеж мѣдлостѣж все створи.
 210. ри. и неистовѣство съконъча. зане прѣдастъ. и поврѣже ј сѣребрѣникъ. глѣ. сѣгрѣшихъ. прѣдавъ крѣвъ неповинѣнж. чтъо ти бѣистъ Иудо. егда видѣ чюдотворѣна. тогда не рече. сѣгрѣшихъ
 215. прѣдавъ крѣвъ неповинѣнж. нѣ чтъо хотете ми дати. и азъ вамъ прѣдамъ и. понеже бестоудѣнаѣ дрѣвостъ сѣбѣистъса. и дѣтѣлъ съконъчаса. тогда ли оувѣдѣ грѣхъ. тѣмъ разоумѣемъ.
 220. ѣко егда оунѣнемъ. ни оученѣ намъ польза творитъ. ни казанѣ. егда же ли помънимъса. и сами о себѣ. можемъ въспранжтѣ. разоумѣи оубо. егда оучаше и. остати зѣлаго вачатка то
 225. го. непослоуша. ни приятъ оученѣ: и егда не бѣ никъто же оуча его. тогда лоучѣи бѣиваше. и поврѣже тридесатѣ сѣребрѣникъ. чтъо хотете мѣ дати. и азъ вамъ прѣдамъ и. и постави
 230. ша емоу дати ј. сѣребрѣникъ. цѣнѣж сѣвѣшташа крѣви. не имѣшпнѣ цѣнѣи.

- почтъо взимаешпи ј сѣребрѣникъ.
 Иудо. тоуне приде Хе. пролитъ крѣве своеѣа за всѣж вселенѣжж. о нѣи
 235. же тѣи сѣвѣтъ творѣши. и бестоудѣнѣж коуплѣж. кѣто видѣ или кѣто слѣиша о крѣви сѣвѣтъ творимъ колѣ. нѣ да навѣикнешъ разнѣствѣе. прѣдавѣтелево. и оученикъ. да послушаемъ. и прочѣ
 240. ихъ. все бо сѣ испѣитанимъ повѣдае-к.4. а. тѣ блаженѣи еванѣлиствѣ. егда сатѣ си бѣиша. егда прѣданѣе съконъчаса. егда погоуби себе Иудо. егда сѣвѣтъи безаконѣниѣа сѣтвори. и Искаше сатѣ подобна врѣ
 245. мене. да прѣдаастъ и. тогда пристѣишиша кѣ нему оученици его глѣште. кѣде хотешпѣ оуготоваемъ тебѣ ѣсти пасѣхъ. видѣ ли оученикѣи. видѣ ли оученика. онъ о прѣданѣи тѣштаашеса. а сиѣ о слоужѣбѣ. онъ сѣвѣ
 250. тѣи творѣаше. и на крѣви владѣичѣи. цѣнѣж взимааше. а сиѣ на слоужѣбѣж готовѣвахъса. тѣхъ жеде вештѣи насладишася и сиѣ. и сѣ. тѣхъ жеде чюдесѣ. тѣхъ жеде оучениѣ. того жеде наказанѣ. кѣ
 255. доу же ли разѣличѣе бѣистъ? отъ вола. та бо всѣде намъ вина бѣиваетъ добрѣимъ и зѣлымъ. кѣде хотешпи оуготоваемъ ти сатѣ. ѣсти пасѣхъ. тѣ бѣ вечерѣ. въ нѣ же оученици се глаохъ.
 260. чтъо естъ. кѣде хотешпи оуготоваемъ тѣ ѣсти пасѣхъ. оучими бѣиваемъ отъ сѣдѣж. ѣко не имѣаше домоу отѣлѣчена Хѣ. сиѣ бо сатѣ чскѣи. не иматъ кѣде главѣи подѣклонити. града не и
 265. мѣи. брашѣна не имѣи, владѣка (=владѣи-) всеса твари. ајамъ и архѣимъ. и всѣмъ. въишѣниѣмъ силамъ творѣцѣ. сего ради глахъ емоу. кѣде хотешпи оуготоваемъ ти ѣсти пасѣхъ. кѣж пасѣхъ. Иудѣ
 270. искѣжж. имѣшпнѣж вачаткъ. отъ Ејюпта. тоу бо вачаткъ приятъ. и чесо ради иж творитъ Хѣ. ѣко дроугаѣ вса законѣнаѣ сѣврѣши. тако и сѣж сѣ инѣми съконъча. сего ради і кѣ Иоанови глаше. тако бо естъ

275. намъ лѣпо съконъчати всѣко(у) правѣжъ.
не нашъ оубо пасхъ хотѣхъ оученици
оуготовати. нъ Июдѣискъ. тѣ бо ти
оуготоваша. а нашъ самъ Хъ оуготова.
нъ и самъ пасха бѣистъ мѣкож
280. кѣде хоштеши.
к. 4.6. сати оуготоваемъ ти ѣсти пасхъ. че-
со ради ѣзъ ѣсть. приде бо сатъ отъ кла-
твѣи законънѣи отати родъ чскѣи.
еже и Павелъ глетъ. бѣ сна своего
285. посла раждаема отъ женѣи. сѣштѣ-
а подъ закономъ искоупитъ. тѣмъ
хота прѣставити законъ. да не кѣто ре-
четъ. ѣко сего ради прѣстави і. сего
ради Испразни і. зане не може его съ-
290. врѣшити. зане не може его исправити.
ѣко тажъка сѣшта. сего ради съконъча-
вѣи. все тогда разори. сего ради і
пасхъ Июдѣискъ створи. законно
бо повелѣнне пасхъ ѣсти. достои-
295. тѣ оубо вамъ дньсь оувѣдѣти. че-
со ради законно повелѣнне имъ бѣ
вѣдано пасхъ ѣсти. не имѣхъ хва-
лѣи боу Июдѣи. и егда приимахъ добро
отъ него. скоро забъвахъ. и да оувѣси
300. въ истинѣ изиде из Египта.
пронде и Чръмное море. видѣша е раздѣ-
льпеса. и не по мнозѣ глѣтъ. створи
намъ бѣ (=богъи) . . . иже поидѣтъ прѣдъ на
ми. чѣто глѣши. чюдеса видѣ-
305. лѣ еси толика и таковаа. и абѣ ли
забѣи творѣшаго ѣ. понеже оубо забѣи-
ша добръиа его дѣтели. въ мѣсти бѣ
въ праздѣникѣи Іхъ дѣтѣи. да и хотѣ-
ште и нехотѣште. имѣтъ паматъ.
310. и не заблѣтъ. добрааго съдѣтелѣ.
пожъри сатъ пасхъ. по чѣто. да егда
въпроситъ та снѣ твои. чѣто се естъ.
речѣши емоу. ѣко кровѣж сего овъча-
те помазахъ прагѣи двѣриі. Ізбѣ-
315. гѣ съмрѣти. ѣже гоубитель наведе
на Египтѣни вѣса. и сежъ кровѣж не
възможе въскочити. и ѣзѣжъ наве-

- сти. бѣ же праздѣникъ памати Імѣ
вѣи'ннаѣ. и да не забъвахъ нико-
320. ли же бѣивѣшааго. и законъ створи
к. 5. повелѣнне то. кѣде хоштеши сатъ. оугото-
ваемъ ти ѣсти пасхъ. образъ бѣ та. сѣи
дховнѣи пасѣѣ. и да навѣкинеши коли-
ко обѣштене. образоу кѣ истинѣ. ѣгнѣцъ
325. и ѣгнѣцъ. нъ овъ бѣ несъмѣсленъ овъ
съмѣслѣнъ. овча и овъча. нъ овъ (=ово) бѣ
рабѣ. се же гнѣ. стѣнъ и Істина. ѣвиса
слѣнѣце праведъное. сего ради стѣнъ прѣ-
ста. слѣнѣцю бо сѣштѣю. стѣнъ таи-
330. тѣса. сего ради на сѣи трапѣзѣ бѣивае-
тъ пасха. и образнаѣ. и Істиннаѣ. кѣ-
де хоштеши оуготоваемъ ті ѣсти пасхъ.
бѣ Июдѣиска пасха. нъ слѣнѣцю пришедѣ-
шю. да не съветъ свѣтильникъ. истинѣ
335. пришедѣши. юже да праздѣноуетъ стѣ-
нъ. си кѣ Июдѣомъ глѣ. понеже лѣста-
штеса. мнѣтъ пасхъ творити. ибо
стоудъножъ воленъ. опрѣснѣкъи ѣдатъ.
тѣ. ни обрѣзани сръдѣци. ни оушесѣи
340. своимѣи. рѣци ми. ѡ Юдѣе. како пасхъ
ѣси. цркѣи разорена естъ. трѣбиште о-
тато естъ. стаа стѣихъ попьрана сѣтъ.
всѣкоа жрѣтѣи образъ разоренъ естъ.
чесо ради оубо таковѣиа вѣшти безако-
345. нѣи. сѣмѣеши тако творити. иногда ше-
лѣ еси въ Вавилонѣ. и глѣштежъ кѣ
вамъ плѣнѣшимъ вѣи. понте намъ прѣ-
снѣ глѣ. не хотѣлѣ еси. нъ противилѣ
са еси. и се гла блаженѣи Дадъ въпѣе-
350. тѣ: на рѣцѣ Вавилонѣсѣѣ. тоу сѣдо-
мъ и плакахомъса. на врѣбѣи посрѣ-
дѣ еѣ обѣсихомъ органѣи нашѣ. си рѣ-
чѣ псалтѣирѣ и глѣси. сими бо
псалтѣи поѣхъ. въ ветѣсѣмъ зако-
355. нѣ. и сѣи органѣи възашѣ. егда та плѣ-
ниша. да имѣтъ паматъ домашѣ-
нѣго житѣѣ. не хотѣште тоу прѣти.
тоу бо сатъ въпросиша насѣ. плѣнѣше-
и нѣи. понте намъ отъ словесѣ прѣснѣ-
360. нѣихъ. и рѣхомъ. како поемъ прѣснѣ

к. в. 6. гнѣ на земли тоужден. чѣто глешн. рѣ-
ци ми. пѣсни гна не поешн на земли тоу-
жден. и пасхѣ ли гнѣ твориши. на зе-
ми тоужден. видѣ ли безоумье ихъ. ви-
365. дѣ ли незаконье ихъ. егда брани бѣша
вѣдаштаа ихъ. ни псалмѣ съмѣша ре-
шн. на земли тоужден. и нѣнѣ о себѣ.
ни единому бѣдаштю. ни единому
вѣдаштю. бранѣ творатъ къ боу. и бла-
370. женѣи Стефанѣ глаше къ нимѣ. въи
присно дхоу стоумоу противитеса. ви-
диши ли како сѣтъ нечистнѣ. опрѣснѣ-
ци. како незакон'нѣ естѣ праздникъ.
Июдѣискѣ. юже бо нѣстѣ пасхѣи Иудѣи-
375. скѣи. бѣ пасха Июдѣиска иногда. нѣ
разорена бѣистѣ. наиде бо дхов'наѣ.
юже прѣдаше Ис. вѣдаштемѣ бо имѣ.
сатѣ. приимѣ хлѣбѣ прѣломѣ і рече.
се естѣ тѣло мое. доимое за многнѣ.
380. и вѣдатъ наочениѣ глемое. и пакѣи
чашѣ сатѣ. даше имѣ гла. се жеде и-
мѣ гла. се естѣ крѣвь моѣ. излива-
емаѣ за въи въ оставленье грѣхомѣ.
бѣше тоу Июда. се глѣштю Хоу. се естѣ
385. крѣвь моѣ. ѿ Июдо. иже прѣдалѣ еси
на іхѣ. сѣребрннцѣхѣ. се естѣ крѣвь
моѣ. о неже прѣжде сего. бестоуднѣи.
сѣвѣтъ творѣаше. съ бесоумнѣи
фарѣисѣи, ѿ чколюбствье Хво. ѿ бе-
390. зоумье Июдово. и нестовѣство. овѣ
бо продастѣ и. възъмѣ і сѣребрнн-
кѣ. а Хѣ потомѣ не отречеса. тѣжде крѣ-
вь прѣданѣ въ отпуштенье грѣхо-
мѣ вѣдати самомоу продавѣшю и.
395. аште би хотѣлѣ тоу бо бѣ Июда. и при-
частннѣ бѣваше стѣи трѣп'ѣзѣ;
ѣко же новѣ емоу оумѣ. егда и другѣи-
мѣ оученикомѣ. тако и стѣи трапезѣ
причастннѣка и створи. да ни единомѣ
400. же винѣи имѣти вѣчнеть. аште прѣ-
к. в. 6. бѣиваетѣ въ зѣлобѣ. все бо свое пока-
за емоу. онѣ же прѣбѣваше зѣлѣ волж
имѣи. нѣ врѣма естѣ юже. къ стѣи и стра-

шнѣи трапезѣ пристѣпннѣ. всеи оубо
405. да пристѣпннѣ. съ очиштеньемѣ. и съ
цѣломѣдрѣствнемѣ подобномѣ. и съ
многомѣ оумиленьемѣ. не бѣди никѣ-
то же сѣде Июда сѣи. никѣто же лѣкаве-
нѣ. никѣто же лицемѣрѣ. никѣто же вѣла
410. имѣи въ срѣднѣи сѣкрѣвена. не ино въ
оустѣхѣ носѣ. ино же въ оумѣ. и нѣнѣ прѣ-
стоитѣ Хѣ. и нѣнѣ прѣстоитѣ. оукраше-
и тогда тѣ трапезѣ. тѣ и сѣи нѣнѣ
краситѣ. нѣстѣ бо чѣкъ твори прѣдѣле-
415. жаштаа. да бѣдѣтъ тѣло и крѣвь Хва.
нѣ расватѣи за нѣи Хѣ. образѣ тѣко и-
матѣ стоиѣи иерѣи. и та словеса глетѣ.
бѣже же благодѣтъ и сила естѣ. вѣже
творитѣ все. се естѣ тѣло мое сатѣ.
420. се слово прѣдѣлежаштаа сватитѣ.
ѣко же тогда съ глѣштнѣ. раститеса
и множитеса. и ісплѣните землѣ.
речено бѣи единож. вѣннѣ на всеѣ лѣта.
силѣ дастѣ родоу чскоу. плодѣ твори-
425. ти. тако и съ гласѣ единож речевѣ бѣи
и на всеѣкѣ трапѣзѣ. въ всеѣхѣ прѣ-
к'вахѣ. отѣ толѣ до дѣвеснѣ вѣго дѣне. и
до пришествиѣ его. сватѣлѣ жрѣ-
тѣлѣ сѣврѣшенѣ творитѣ. никѣто же
430. оубо бѣди лицемѣрѣ. никѣто же не имѣи
зѣлобнѣи въ оумѣ. да не осѣжденье прѣ-
иметѣ. ибо тогда. егда приатѣ тѣ-
ло Июда. вѣскочи въ нѣ дѣволѣ. не о
тѣлеснѣ гни не рода. нѣ о Июдѣ не рода. за
435. безочѣство. и да вѣсѣ. ѣко приемлѣ-
шнѣи стѣихѣ таниѣ. недостоинно. въ
тѣи наискорѣ вѣходитѣ дѣволѣ. ѣко
же тогда въ Июдѣ. приемлѣшнѣи бо
достойно чѣстѣ польѣи имѣтъ. а на-
440. слаждашнѣи недостоинно. большѣ
к. в. 6. мѣкѣ себѣ приемлѣтъ. си глѣ. не хотѣ
оустрашити. нѣ оутвѣрѣити. пишта бо
естѣ дхов'наѣ. стаѣ жрѣтва. ѣко же и тѣ-
леснаѣ пишта. егда въ чрѣво вѣвиде-
445. тѣ. имѣшнѣе зѣлѣ болѣзнѣ. болиѣ
недѣлѣ створитѣ. не своеѣи силѣи. нѣ

- недѣломъ. сѣштимъ въ чрѣвѣ. тако и стѣна тайнѣ. егда дховнаѣ пишта вѣидеть. въ оумъ плѣнъ зѣлобѣи.
450. паче погоубить. и істылить. не сво-еж слоуж. нѣ зане немоштѣна естѣ дша приемажштѣѣ, молжа. не и мѣи никѣтоже вѣвжтрѣ зѣлѣи мѣи-сли. нѣ да очистѣмъ свои сѣмѣислѣ.
455. къ чистѣ бо жртѣвѣ пристѣпаемъ. нѣ да свѣж створимъ своѣж дшѣ. можемъ бо се створитѣ. аште хоште-мъ. единѣмъ днѣемъ. како и кѣимъ образомъ. аште имашѣ чѣто на врага.
460. иждени гнѣвѣ. исцѣли ѣвѣж. ра-здрѣши вражѣдѣ. да прѣимѣши ісцѣ-ленѣе отъ трапезѣи. къ стѣи бо страшѣ-нѣи жртѣвѣ. пристѣпаѣши. посра-мисѣ образа. самого приношенѣѣ. оубѣ-
465. енѣ лежить Хѣ. нѣ разоумѣи. чѣсо ради и по чѣто. да сѣмирить небскаѣ и земь-скаѣ. и да та друуга створить аѣлѣмъ. и да та приведетѣ къ боу всѣчѣ-скѣимъ. Хѣ же. аѣломъ. и арханѣлѣмъ
470. сѣи гѣ. тебе врага сѣшита. и проти-вна. и хоташа г(?)друуга сѣтворитѣ. дшѣ своѣж вѣдастѣ. тебе ради. тѣи же. имѣи вражѣдѣ на братѣ свои. како можѣши ходитѣ къ мирнѣи трапе-
475. зѣ. онѣ же тебе ради. не ослабилѣ е-стѣ и оумѣрѣтѣ. а тѣи гнѣва своемуу братроу не можѣши отъпоустѣти! чѣсо ради. и почѣто. рѣци ми. напа-стѣ бо ми створи вельѣж. тѣштѣтѣж
480. ми сѣтвори. много ми изглагола.
- к. 7. до главѣи ми зѣло сѣдѣа. да чѣто тѣмъ нѣ не оу тебе распѣлѣ естѣ. ѣко же Ха Жидове. нѣ всѣко своѣж крѣвѣ самѣ нѣже они пролишѣ. на списнѣ дастѣ
485. проливѣшимъ ѣж. чѣто сѣмоу равѣ-но можѣши ізглаголатѣ. аште не отъ-поустѣши врагоу твоѣмоу. не того е-сѣ обидѣлѣ. нѣ самѣ себе. ономоу бо мѣногаштѣ на сѣмѣ житѣи. пакостѣ
490. творилѣ еси. самѣ же сѣбѣ еси створи-лѣ без отѣвѣта на сѣднѣи дѣнѣ. ничѣсо же ивого ненавиditѣ бѣ. ѣко же того иже дрѣжѣтѣ гнѣвѣ. тако бо е-стѣ ѣко же надѣвмаѣсѣ срдѣце.
495. и обатрѣжштѣсѣ дша. послоушан бо чѣто сѣтѣ. егда приносиши дарѣ твои. и тоу помѣвѣши ѣко братрѣ твои имѣтѣ нѣчѣто на та. остави тоу дарѣ твои. иди прѣвѣе сѣмирить
500. сѣ. сѣ братомъ своимъ. и тогда шедѣ принеси дарѣ твои. чѣто глѣши. жртѣ-тѣж ли ми велиши оставитѣ. еі. сѣтѣ. мѣра бо ради братрѣнѣ. и сѣи жртѣва бѣи. аште оубо мѣра радѣ и сѣи жртѣва бѣи.
505. тѣи же не исправѣѣши мѣра. без оума сѣ причѣштѣѣши жртѣвѣ. и іспра-вленѣе не польѣзно ти бѣи. створи оубо прѣжде. о немѣ же жртѣва принесѣна бѣи. и тогда насладишисѣ еѣ добрѣ. сѣго ра-
510. ди приди (= —де) сѣнѣ чѣскѣи. да примѣрить ро-дѣ нашѣ къ боу. сѣго ради не самѣ тѣкмо приде. нѣ и інѣи творашѣ таковаа. своемуу имени обѣштѣникѣи творить. блажѣни сѣтѣ. сѣмирѣжштѣен. ѣко ти
515. сѣнове бѣжи нарежѣтѣсѣ. ежѣ сѣтворилѣ естѣ иночѣдѣи сѣнѣ бѣжи. тожде и тѣи створи. елика сила чѣска естѣ. да бѣде-ши мироу ходатаѣи. и сѣбѣ і ивѣмъ. сѣго бо ради и сна бѣж(и)ѣ нарицѣетѣ. миротворѣ-
520. ца. сѣго ради і въ врѣмѣ жртѣвѣ иномѣ пра-к. 7. 6. вѣдѣи коеѣ не помѣвѣж. нѣ смиренѣе братрѣне. показѣмъ ѣко боле всѣго естѣ. хотѣхѣ большѣми простѣ-рѣти словѣсе. нѣ довѣлетѣ рѣченое. по-
525. слоушажштѣимъ. аште хотѣтѣ. молжа оубо да помнимъ присно словѣса сѣ. стаѣ ло-бѣзанѣѣ. страшѣнаѣ цѣлованѣѣ. ѣже ме-жду собож имѣмъ. сѣце бо сѣплѣтаѣтѣ. сѣмѣислѣи нашѣ. и творить всѣ нѣи.
530. да бѣдемъ тѣло едино. понеже всѣи. отъ единого тѣла прѣемлемъ. да бѣде-мъ въ истѣнѣж тѣло едино. не тѣлѣса къ

- себѣ съмѣшаште. нѣ дшж къ себѣ съвж-
зомъ любовнѣнымъ совѣкоуплѣжште.
535. и тако възможемъ съ дръзновеньемъ.
насладитѣся. прѣдѣстоваштаа тра-
пезѣи. аште бо и тѣмъ имамъ добръи-
хъ дѣлъ. гнѣвъ же дръжимъ. все въ
соуе и апютъ. и никоего же спасеньѣ. си-
540. ми можемъ обрѣсти. си оубо вѣдѣжште
възлюбленаа братрѣе. всѣкъ гнѣвъ
да отгврѣжемъ. очистѣше нашъ оумъ.
и съ кротостыж. и послоушаньемъ.
и мнѣгомъ говѣньемъ. да пристѣпи-
545. мѣ причаститѣся. стѣихъ и страшъ-
ныхъ танихъ. да и чюлюбець бѣ.
съ вѣше видѣвъ. нелицемѣрно обѣште-
нѣ наше. и симъ благыймъ нѣи съпо-
добить. и обѣштанъимъ. благодѣ-
550. тыж и чюлюбствьемъ. га нашего Ис
Ха. съ оцмъ коупно. съ стѣимъ дхомъ.
слава. дръжава. чѣсть. нѣив. и при. и въ
вѣк вѣк. амнь.

(V.)

СВАТАГО ОЦА НАШЕГО ИОА^н. ЧТЕНЬЕ. ВЪ

555. ВЕЛИКЖИЖ ПАРАСКЕВѢНИИЖ.

Велика оубо есть тварь нбо отъ небъи-
тѣвъ въ бѣитѣ бмъ призъвана.

великѣи же сжтъ. и анѣльскѣи-
ка силѣи. невидимѣи-

560. ми добротами вѣнча-

к. 8. емѣи. подобитѣся и симъ слѣнѣле. дѣне-
внѣимъ са свѣтомъ облагаа небское те-
ченѣе гона. дивъ творить оумоу. землѣ
висашти повелѣньемъ на водахъ. а тажѣ-

565. ка вештъ сжшти. чѣто же кѣто речеть. мо-

ре прострѣто видѣи и пѣскомъ съвѣзано.
въ все оубо добра сжтъ. и зѣло добра. и тво-
рьча мѣдрости хѣдожѣствѣи. прѣспѣ же
сыж добротѣ. чѣкъ почѣтеньемъ. доса-

570. жденѣе. почѣтеньемъ (=ымъ?) створѣ. дивъ бо тва-
ри принесе прѣспѣжштъ. мѣрѣ твари. не-
славѣ чѣтомъимъ излѣ. тако бѣи
тварь лѣсти матѣ невѣдѣшті. и помѣ-

- лова ж бѣ. и носитъ крѣсть. по срѣдѣ(.) ра-
575. зоума бжѣи. чѣкъ есть съсѣдѣ твари
въсеа силѣи. без дѣла оубо бѣи небо
къ нѣсправленѣю нечѣстї. и слѣнѣе
стѣидѣшесл. покланѣнѣе приемл.
възбранѣтїса покланѣжштімъса не
580. . . . може. море обличашесл. лихо
съи къ страстемъ. и чѣкъ слѣпѣ. прѣхожда-
аше тварь. емъ же са оутѣкѣваше. кланѣ-
аше са емоу ба не могѣи обрѣсти. его
же въсеа твари народъ проповѣдаеть. не
585. бѣистѣ довольнѣ. приноситѣ оученьѣ.
о единомъ бжѣ. нѣ его же не створи нбо.
крѣсть възможе. и его же слѣнѣе не мо-
жаше оудоучитѣ. крѣтъ въсьѣвъ просвѣтї.
и дрѣво осѣдѣнѣи съсѣдѣ. цлодѣ ство-
590. ри. осѣдѣнѣимъ свободѣ. троуди-
са въ спсѣе чюмъ тварь. и крѣтъ при-
шедѣ бали са вѣи. понеже съмрѣтъ дре-
вле. дрѣвѣнѣи жезлѣ прѣимѣши. чѣска ро-
да корень врѣди. пѣтъ обрѣтъши на
595. съвѣдѣ прѣстѣпнѣж. егда отгврѣ-
зѣшюса пѣтї. тако въ съмрѣтъ родѣ
чѣкъ въпаде. и наслѣдѣнѣица бѣиша
мѣцѣ. помиловавъ прѣлѣштенѣи
творѣ. дрѣво отѣдѣ. дрѣвѣноумоу
600. родоу даеть. и страсть въведе исцѣленѣе.
к. 8. 6. наслѣдованѣе страсти. и на дръжаштаго
съмрѣтъ. оуорѣжи съмрѣтъ. побѣ-
ждѣшааго троудѣ. и пакѣи свобода
бѣи чѣкъ. имъ же и бѣ съвазала съмрѣ-
605. тѣ. тѣмъ же бесъмрѣтъе обрѣте. и-
мъ же бо бѣ осѣдѣнѣ. тѣмъ же са и отрѣ-
шааше. ѿ бжѣи въ истинѣ прѣмѣдро-
сть. небскѣи крѣтъ въдрѣжашесл.
а идольскаѣ. слоужѣба разорена бѣваше.
610. крѣтъ въстааше. и дѣволѣ сила ра-
зорена бѣваше. крѣтъ въдрѣженѣ бѣи-
ваше. и Юдѣиска грѣдѣица падааше.
да навѣикнешѣи. вѣко не дрѣво просто то-
ликоу чюдесѣ бѣ вина. нѣ прѣимѣи дрѣ-
615. во на побѣдѣ. не о себѣ бо бѣи спсенаѣ
мѣка. въ съмотрѣжштіимъ спсѣ-

- нжж мжоу. не бѣистъ бо смърті
раздроушенѣ смърть. нъ прѣмѣни-
лъ еси вешті. прѣдѣлъ положъ.
620. кр'сть и моука і гвоздѣ. и смърть.
си животоу бесмъртъноумоу бѣи-
важтъ пеленъи. симъ вѣторъи
чкъ на животь са роди. ими же прѣ-
вѣи Адамъ свободиса. ими же на-
625. чатокъ чскъи възноситеся. днь
съ гъ Хъ водать. и отъ сѣда на сѣдъ
и сѣлжтъ. и Канѣфа отъвѣштава-
етъ. и Пилатъ причитаеться. и не
отъмѣтаеть сѣда Хъ. да раздрѣши-
630. ть вѣсего мира клатвж. ѿ дивна-
ѣ чюдеса. приемлетъ осжжде-
нѣ самъ. и абѣ. Варвара (= Варава) поуштажтъ.
ис прѣва крестъ осжженъимъ на-
чатъ свобода даѣті. не възрѣи
635. же на Жидовскѣж зѣлобж. ни ѣ-
ко благодѣтелѣ осжждажште.
избавлѣжтъ оубицж. нъ ѣко нача-
тъкъ осжженю. начатъкъ осж-
женъимъ бѣистъ свобода. нача-
640. тькъ ѣко осжженъихъ сѣдъ. бес пра-
к. 9. вѣдѣи приѣмъ праведно. и живѣи-
мъ и мртвѣимъ сѣдатель ѣвалѣ-
етъса. ѣко же естъ поставилъ день.
въ нъ же хощетъ садиті бѣ вѣсен зе-
645. ми правдож. мжжемъ. имъ же на-
рече вѣрж дати вѣсѣмъ. вѣскрѣшъ и-
з мртвѣихъ. Июдѣи же оубо инѣи вѣ-
ни оставлѣше. на крестъ са оустрѣ-
миша. страшнѣи і оукоризнѣи при-
650. мѣвшлѣше сѣсѣдъ. и законнѣж
клатвж. дрѣвѣное въ смърть ѣж прѣ-
лагажтъ. на смърть хоташте възва-
заті талотж. не домѣишлѣахж же
са крета. побѣднѣниа оусоуждажште
655. прикладъ. и не до сего же доводъ имж-
ште. нъ и разбойникъи вѣдхтъ (=—дѣтъ) прѣ-
читажште смърті его. да би смѣ-
мртвѣное причаштенѣ нечѣсть
бѣила коньчинѣи его. не домѣишлѣ-

660. ахж же са разбойникъ съ Хмъ распина-
жште. и твораште и проповѣдате-
лъ цѣрствію распатаго. помѣни
бо ма сатъ ги. въ цѣсарстві твоє-
мъ. ѿ разбойниче ѣко разбойникъ есі
665. распатъ. и еванѣлѣстъ са еси ѣвилъ.
помѣни ма въ цѣсарстві твоємъ. чѣ-
то естъ оубо. ѿ разбойниче. не чюеши
ли чѣто страждеши. не помниши лі
гвозди. забѣилъ лі еси болѣзнь.
670. ѣко въ цркви са мола. не на дрѣвѣ ли
виса молиши. видѣхъ сатъ црквѣ
бжѣж. и молѣти вѣжделѣхъ. позна-
хъ отъ псанѣи вѣвж. видѣхъ осжжде-
нѣ етеро. цѣсарствіе проповѣдаж-
675. ште. видѣхъ оукоризнѣимъ вѣвнѣ-
цемъ. благодѣтъ свѣташѣжса. е-
ли бо распинаемъ цѣсарюетъ. како бж-
детъ вѣвнѣчаемъ. знаеть црствіе его
тварь. слѣвѣде распинаемъ вѣдѣть.
680. и сѣѣти не сѣмѣетъ. въземла свѣтъ
к. 9. 6. отъ распинажшѣтѣхъ. по гѣ бора ношѣ-
ж. безаконѣнжж. котераеть дрѣзость.
безаконѣи Июдѣиска. землѣ зѣиблѣ-
шѣтиса матетъ. и обѣштаеть тржсомъ.
685. обѣвшлѣама на крестъ гъ. како не имжтъ
вѣрѣи. ѣко црѣ естъ оукарѣемѣи. тѣ-
лѣ вѣпѣетъ. тварь свѣдѣтельствоу-
етъ. ѣже чѣтж напсана. знаж вешѣтѣ-
ми. ги помѣни ма въ цѣрстві твоємъ.
690. ѿ разбойниче Петроу помошѣниче. Ию-
дѣомъ обличителю. сѣставниче
правѣдѣ. ѿ разбойниче. коупѣче црствію.
хранителю раю. Адама извѣствѣи.
о твари прѣвостворенаго отъврѣзѣи. онъ
695. бо простеръ ржж на дрѣво без врѣмене.
оукраденъ бѣистъ. тѣи же на крестѣ про-
стеръ ржцѣ въ врѣма, погѣибѣшии
обрѣте раи. и родителѣвъ жрѣби погѣи-
бѣшъ. бесѣдож прѣобрѣте. ѣко прѣвѣ
црствіе исповѣдѣвъ. ѿ разбойниче.
цѣрствію исповѣдѣниче. оучите-
лю. мчкмъ. иже словомъ мадомъ. небса

- отврѣзе. и дивноиѣ пѣснѣх. дивно съкровиште обрѣтъ. и подѣлье крѣ-
705. стьное нбо створѣ. ѿ оучителю чкомъ. позаконноумоу. и похвальноумоу разбойствоу. и наоучъ чкъи церствіе искрасти. ѿ разбойниче. желѣмж-нж татьбж. крадомоумоу исповѣда-
710. ѣ. и велікѣи мѣздѣи разбойскѣиѣ. съспавъ. и великѣи плодъ показаѣ. исповѣданѣѣ. поздѣ вѣровавъ. а скоро исповѣдѣвъ. послѣжде пришедъ. и прѣвѣе са вѣнчавъ. и вѣль вѣрнѣжѣ вѣ-
715. вѣ дѣтель. ѿ горькѣи Июдѣи обличителю вѣдѣса тажѣи осила. и съ Иудож прѣмѣниѣса отъ дѣвола къ Хоу. и съ вѣдѣтель имѣѣа крста. измѣни же крѣсть гробъ. несъмрътънѣѣ вьсь. гробъ
720. въскрѣсное село. гробъ. гробомъ ра-к. 10. здрушенѣе; въ немъ же съмрътъ. мнѣтъса бѣити. а животь ничетъ. коньца не имѣѣа. добрѣѣ естъ гробъ тѣштъ. по бжю повелѣнью. да мрътвѣихъ множѣство.
725. отвѣта вѣчнѣетъ не имѣѣти. о въскрѣсѣшиѣмъ. и пакѣи Июдѣи. да приѣметъ клеветѣнѣиѣ винѣи. тѣштъ естъ вѣдѣтѣи гробъ лежалѣтѣихъ. Жидовскѣѣ ѣзѣи къ затварѣжштъ. Июдж обличажштъ.
730. чѣто глѣши. ѿ клеветѣнѣиче. мрътвѣца вного не вѣлѣши. поклониса оубо въскрѣсѣшюмоу. виждъ вѣставѣшааго. и гѣ познани. мрътвѣць нѣ (= нѣи) еси прѣдалъ. живѣтѣи и вѣзлаемъ. нѣ не довѣлѣ сѣ Июдѣомъ.
735. нѣ и печате налагажтъ на гробъ. ѿ оумнѣи безоумнѣиче. раздрѣшаѣѣ болѣзни съмрътѣнѣиѣ. печатѣи ли не раздрѣшѣтѣ. и прогнѣнавѣи ада. печатѣи ли са боѣтъ. зазнаменан гробъ. воѣнѣи поста-
740. ви. остѣши гробъ. большѣиѣи творѣиши исправленѣе. позорѣнѣиѣи въскрѣсенью его. готовашѣи. съвѣдѣтелѣѣ вѣстанью. привоѣдѣши. проповѣдателѣѣ моѣмъ чюдесемъ. твоѣи слоугѣи готовашѣи. прѣ-
745. дѣте оубо братрѣѣ. видѣмъ болѣзни гро-

бѣнѣиѣи. видимъ жтробоу гробоу. матеръ бесъмрътью. пождѣиѣи вѣдѣтѣи Ха побѣждѣша вѣстажшта ѣз мрътвѣихъ. изѣниѣѣ веселѣи пристѣпимъ къ въскрѣсѣшюмоу весело. томоу бо естъ

751. слава во вѣк. амѣнъ.

(VI.)

СТААГО ЕПІФАНИѢ. АРХІЕПИСКОУПА. КУПРЬСКААГО. О ПОГРЕБЕНІ ТѢЛА ГНѢ. И БА НАШЕГО ІУ ХА. И О ИОСИФѢ. ИЖЕ ОТЪ АРИМАТѢА. И НИКОДИМѢ. И О СЫН(ТИ)ИИ ГИ НАШЕГО ГРОБНѢМЪ. ПО СЪПАСНѢИ МУЦѢ ДИВНѢНО БЪИВѢШЮ.—

- к. 10. Чѣто се дѣнесъ безмлъвѣе много на земли. чѣто се безмлъвѣе много. и млѣчанѣе много. бе-
760. змлъвѣе много. вѣко цѣсарѣ съпѣтѣ. землѣ оубоѣса. и оумлѣча. вѣко бѣ плѣтъж оусѣпе. бѣ плѣтъж оумрѣтъ. и адѣ вѣстрѣпета. бѣ вѣ малѣ оусѣпе и съпаштѣа отъ вѣка. отъ адама вѣ-
765. скрѣси. кѣде нѣниѣѣ сжтѣ. вѣчерашнѣа млѣвѣи и гласи. и говори. бѣиважштеи на Ха. отъ законопрѣстѣпнѣикѣ. кѣде народѣ. и ковѣ. и чивѣи. и оржѣѣ. и дрѣкомѣ. кѣде цѣсарѣ. и і-
770. ерѣи. и сждѣа осжжденѣиѣи. кѣде свѣшта и мечи. и говори бештѣслѣнѣи. кѣде людемъ шатанѣѣ. и тржтѣ неправеднѣиѣи. вѣ истѣнж оубо зѣло. вѣ истѣнж людемъ по-
775. оучѣшасѣ тѣштѣтѣнѣиѣмъ. и соуѣтѣнѣиѣмъ. потѣкжсѣ вѣ акрогонѣеи каменъ Хѣ. и самѣ съкроушишасѣ. приврѣгжсѣ. вѣ тврѣдѣи каменъ. нѣ вѣ пѣнѣи влѣнѣи ѣхъ разиджсѣ. по-
780. тѣкжсѣ о наковалѣ непобѣдимѣемъ. нѣ самѣ сътѣрѣни бѣиша. вѣзвѣсѣ на дрѣво каменъ. и съшѣдѣ оумрѣтѣи ѣ. съвѣзашѣ велѣкааго Смпсѣа (= Сампсона). слѣнѣца Ха. нѣ раздрѣшѣ вѣчѣнѣиѣи ж-
785. зѣи. иноплеменѣиѣи. и законопрѣ-

- стѣпникѣя. погоуби. заиде бѣ
слънце подѣ землѣ. и тѣмъ прѣ-
мрачнѣишѣ Иудеомъ сѣтвори. дѣ-
несь спсѣнѣ. сѣштѣмъ на земли. и
790. отъ вѣка подѣ землеж сѣпащѣ-
мъ. дѣнесь спсѣнѣ всемоу мѣроу.
елѣко видимъ. и елѣко не вѣдимъ. соу-
гоубо дѣнесь пришествие гне. соу-
гоубо сѣмотренѣе. соугоубо члѣво-
795. любѣстѣне. соугоубо сѣнитѣе.
въ коупѣ же и сѣмѣренѣе. соугоубо кѣ
- к. 11. чкомъ посѣпшенѣе. отъ небесе на земѣ.
отъ земля подѣ землѣ. бѣ приходѣ-
тѣ. врага адова отъврѣзажтѣса. сѣ-
800. паштѣе отъ вѣка радоуитѣса. сѣдѣ-
штен въ тѣмѣ. и въ сѣни сѣмрѣтнѣ.
великѣи свѣтѣ прѣимѣтѣе. сѣ рабѣи гѣ.
сѣ мрѣтѣимѣ бѣ. сѣ оумерѣшимѣ
животѣ. сѣ повинѣнѣимѣ неповнѣнѣи.
805. сѣ сѣштѣмѣ въ тѣмѣ. немрѣчан
свѣтѣ. сѣ плѣнѣникѣи свободѣтель.
сѣ прѣисподнѣимѣ. прѣвѣишнѣи
нбѣсѣ. Хѣ на земли. вѣровахомъ. Хѣ въ
мрѣтѣихѣ(.) сѣ нимѣ сѣнидѣмъ. да
810. оувѣмѣи таинѣя. ѣже тоу. да разоумѣ-
емъ бжѣишѣ. таина подѣ землеж чюдѣ-
са да оувѣмъ. како и сѣштѣмъ въ адѣ.
просѣвтѣлѣ естѣ проповѣдѣ. чѣто оу-
815. бо. всѣа лѣ прѣпростѣ спсѣаетѣ. ѣвѣлѣса
въ адѣ бѣ. нѣ. нѣ в тоу вѣроужштѣа.
въчера же. сѣсмотрѣлѣвѣнаа творѣ.
а дѣнесь владѣичѣнѣя. въчера плѣтѣ-
каа. а дѣнесь господѣскаа дѣя. въче-
ра чѣскаа. а дѣнесь бжѣствѣнаа дѣетѣ.
820. въчера за оухо оударѣнѣ бѣвивашѣе. дѣ-
несь блѣспанимѣ бжѣемъ адовѣское
жилѣште бѣетѣ. въчера сѣвѣзанѣ
бѣвивашѣе. дѣнесь нерасдрѣшенѣим
жзѣми. сѣвѣзаетѣ гоубитѣла.
825. въчера осжжѣнѣ бѣвивашѣе. дѣнесь
осжжѣнѣимѣ. свободѣ дарѣстѣвоу-
етѣ. въчера слоугѣи Пилатовѣи рж-
гаахѣ са емоу. дѣнесь вратѣнищѣ адо-

- вѣниѣ. видѣвѣше его иштѣзѣ. нѣ оу-
830. бо слѣиши Хвѣнѣи мжѣтѣ. вѣишнѣе
слово слѣиши. и вѣспои. слѣиши ꙗ
прослави. слѣиши ꙗ проповѣждѣ.
бжѣишѣ вѣлѣтѣ чюдѣса. како законѣ остж-
паетѣ. како благодѣтѣ проповѣтаетѣ.
835. како образѣ мимоходатѣ. како истѣ-
на проповѣдаетѣса. како сѣнѣ мимоходѣтѣ.
- к. 11
6. како слънце всѣселѣнѣишѣ исплѣнѣетѣ.
како ветѣхѣи законѣ обѣтѣша. како но-
вѣи ѣзвѣштаетѣса. како древнѣя
840. прѣидѣж. како новаа проовѣса. дѣво-
и людѣе въ Сионѣ. въ вѣрѣма Хвѣнѣи
мжѣтѣ приидѣж. Еврѣисѣи коупнѣо же
и поганѣсѣи. дѣва цѣрѣ. Пилатѣ
и Иродѣ. два архѣрѣваа. и Анѣна и Каиафа.
845. да обѣтѣ пасѣтѣ. вѣкоупѣ бжѣете. ова
прѣстажшѣи. а Хвѣна начинѣащѣи.
дѣвѣ жрѣтѣвѣ. въ тѣ вечерѣ дѣшѣетѣса.
ѣнеже и спсѣнѣе глѣ. живѣимъ и мрѣ-
тѣимъ бѣвивашѣе. Иудѣи же сѣва-
850. зажште агнець закалахѣ. а иже отъ по-
ганѣ. въ плѣтѣ ба. и овѣ въ сѣнѣ вѣзѣ-
рахѣ. овѣ же кѣ слънѣцю. и кѣ боу при-
тѣкаахѣ. и овѣ сѣвѣзавѣше Ха. отъ-
сѣилахѣ. а иже отъ поганѣ инодѣшнѣо
855. его прѣимахѣ. и овѣ скотѣхѣжжѣ жрѣ-
тѣж. овѣ же бжѣию тѣлоу жрѣтѣж при-
ношахѣ. нѣ Иудѣи (и)схождѣнѣе. еже о-
тѣ Егѣпта помнѣахѣ. а иже отъ пога-
нѣ избавленѣе. иже отъ лѣсти. про-
860. повѣдахѣ. и се кѣде въ Сионовѣ градѣ
цѣрѣ велѣкаго. въ немѣ же сѣтвори спсѣнѣе по
срѣдѣ землѣ. по срѣдѣ дѣвѣма жѣво-
тома познанѣ бѣивѣ. Иу снѣ бжѣи. по
срѣдѣ оцю и дха. обѣма жѣвотома. жи-
865. ветѣ. отъ живота. истѣннѣ живо-
тѣ ѣвѣлѣса. и по срѣдѣ авѣлѣ и чло-
вѣкѣ. въ ѣслѣхѣ раждаѣса. и по срѣдѣ
дѣвоихѣ людѣи. камень жгѣленѣ лежа.
и по срѣдѣ закона и пророкѣ. въ коупѣ яро-
870. проповѣдаемъ. и по срѣдѣ Мосѣа. в ꙗ-
лиа въ горѣ ѣвѣлѣса. и по срѣдѣ обѣ-

- на разбойникама бѣ. разоумъноумоу разбойникуу вѣдѣася. и по срѣдѣ настоаштїи жизни. и градштїи. сѣди вѣ-
875. чѣвъ сѣда. и по срѣдѣ днѣсъ живѣямъ и мртвѣямъ вѣдѣася. соугоубж
- к. 12. пакѣи гла жизнь. соугоубо розьство. въ коупѣ и по розьствоу. и слыши въ рѣчи. соугоубу розьствоу вештї. и въспле-
880. штї чудеса. аялѣ Марїи. матери Хвѣ. рождѣство его благовѣствова. и аялѣ Мари Магдалѣинї. порождѣние его. еже отъ гроба. благовѣствова. ноштѣж
- Хъ въ Витѣломъ (=—ѣ) раждаетсѣ. ноштѣж
885. пакѣи въ Сионѣ. из мртвѣихъ пораждатсѣ. вртѣпъ ис камене. иде же Хъ пораждатсѣ; пеленѣи въ рождѣство приемлетъ. пеленѣи. и съде повѣтетсѣ; змрѣвж рождѣсѣ приатъ. змрѣнж и въ погребѣ-
890. бенѣ. и алгоуї приемлетъ. тоу Иосифѣ. безмжѣнѣи мжжѣ Марїиѣ. съде Иосифѣ. иже отъ Ариматїи. въ Витѣлѣи (=—омї). въ ѣсли рождѣство. нѣ и въ гробѣ. ѣко въ ѣсли мѣсто. прѣвиі пастѣри Хвое благовѣствоуѣжтѣ рождѣство. вѣи прѣвиі всѣмъ пастѣри. Хвї оученици. благовѣстиша Хвое из мртвѣихъ порождѣние. тоу радоуїса аялѣ дѣвѣи вѣзѣпи. съде радоуитесѣ велика сѣвѣт(а) аялѣ. Хъ женамъ вѣзѣпѣше. въ прѣвое рождѣство Хъ. по чѣтирехъ десѣтехъ днѣ. вѣниде земѣнѣи. Иемъ въ цркѣ. и принесе ѣко прѣвѣнець дѣва грѣличшѣта боу. нѣ и въ погребѣние его еже отъ мртвѣихъ. Хъ по к днѣ вѣзѣ-
905. де въ вѣиспрѣнї Имѣ. идоу же не разлѣчїса. вѣ истїнаѣ ста свѣтѣмъ. ѣко прѣвѣнець неистѣвѣнець. из мртвѣихъ. и приведе бѣи. и оцю дѣва грѣличшѣта. дшж и плѣтъ нашж. его же и приатъ.
910. тѣ. ѣко Сѣмонѣ етерѣ. ветѣхѣи днѣмъ. бѣ ѣко въ рѣцѣ свои. въ своѣ ѣдра. аште лї вѣтѣскѣи се. а не вѣрѣно слышиши. обличаѣжтѣ тѣ. недѣжимї печати господѣскоумоу порождѣнью. Хвоу гробоу.
915. ѣко бо знаменаномъ печатомъ. дѣвѣствѣнѣимъ затвореномъ. Хъ отъ дѣвѣи родїса. к. 12. тако не огвѣрѣстомъ схптемъ. гробѣнѣимъ печатомъ. Хво порождѣние бѣи. б. како же въ гробѣ и когда. и отъ кѣихъ. Хъ
920. жизнь полагаетсѣ. свѣтѣхъ словѣѣ да послоушаемъ. поздѣ же бѣивѣши. сѣтѣ. приде чкѣ богатѣ именемъ Иосїфѣ. сѣ дрѣзнжѣ. вѣниде кѣ Шлатоу. и просї отъ него тѣла Иусова. вѣниде чкѣ кѣ
925. чкоу. просѣ приатї ба. чловѣкомъ. прошааше брѣнѣ оу брѣнѣ. приати зижителѣ всѣмъ. сѣно отъ сѣна приатї небскѣи огнѣ. каплѣ малаа отъ капла приатї бездѣнж. кѣто видѣ. ли кто слыша
930. кѣде. чкѣ чкоу творѣца чкомъ дарѣствоуѣшѣта. безаконїкѣ праведѣника. и творѣца закономъ. обѣштаваеѣтсѣ дарѣствоватї. сѣли осжденѣ. ѣко осждена сѣдѣж сѣдѣмъ. въ
935. погребѣние даетъ. поздѣ бѣивѣшю. приде чкѣ богатѣ именемъ Иосифѣ въ истїнѣ богатѣ. ѣко всѣ сѣложеное тѣло гѣе пр(и)имъ. въ истїнѣ богатѣ. ѣко соугоубжж оусїж Хвж отъ Пилата
940. приатъ. и богатѣ. ѣко безцѣннаго бисѣра. достоїнѣ бѣистѣ приатї. въ истїнѣ богатѣ. вѣлагалиште бо понесе. плѣно бжѣствѣнаго богатѣства. како бо не богатѣ. всѣмоу мїроу жи-
945. знѣ. и спсѣние сѣтажавъ. како не богатѣи Иосифѣ. дарѣ прїимъ. пѣтѣжшѣтаго и всѣ. и всѣми обладаѣшѣта поздѣ бѣивѣшю. бѣ бо оубо зашѣло въ адѣ. праведѣное сѣнѣце. тѣмъ же
950. приде чкѣ богатѣ. именемъ Иосифѣ отъ Ариматїи. иже бѣ криѣса страха радї Июдѣиска. приде же и Никодїмѣ. пришедѣ кѣ Иовї ноштѣа (=—нж) тѣнѣи тѣнѣамъ потаенѣи. два потаена оучени-
955. ка. сѣкрїтї Иса. въ гробѣ. градете. сѣкрѣвенжж въ адѣ тѣнѣж. потаеноу

Даже изъ самыхъ заглавій статей, находящихся на этихъ 14-ти листкахъ, можно видѣть, что сборникъ состоялъ изъ переводовъ Греческихъ поученій. Замѣтимъ при этомъ, что большая часть этихъ статей находится и въ такъ называемой Супрасльской рукописи, XI вѣка.

I. (К: 1—60) Часть слова Иоанна Златоустаго для чтенія въ вербную недѣлю: Срав. въ Супр. ркпси, стр. 239—241, гдѣ это слово начинается такъ: «Отъ чудесъ къ чудесемъ господнемъ ходимъ».

II. (К: 61—160) Часть неизвѣстнаго слова, связаннаго съ предъидущимъ: по мнѣнію Копитара, это — Славянское поученіе; по мнѣнію Миклошича—Греческое и, можетъ быть, особое окончаніе предъидущаго слова. — (М. I. а 1—23.) Окончаніе этого же (?) неизвѣстнаго поученія, кажется, для чтенія въ страстной вторникъ. Непосредственное сближеніе послѣднихъ словъ 2-го листка изъ изданныхъ Копитаромъ и первыхъ строкъ 1-го листка изъ изданныхъ Миклошичемъ опирается единственно на близости ихъ съ мѣстомъ 1-й книги Царствъ: гл. XV: 22: аште се трѣбѣ ги олокавътомата и дарѣи (= εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας). ꙗко оуслышати (бесѣду?) гню (= ὡς το ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου). идо послушанѣ оунѣ дара благо (ιδού ἀκοή ὑπὲρ θυσίας ἀγαθήν). Приволя это соображеніе свое, не могу впрочемъ умолчать, что по содержанию отрывки Копитаровъ и Миклошичевъ вяжутся плохо другъ съ другомъ.

III. (М I. а: 23—37. б: 1—40.) Начало по-

ученія Иоанна Златоустаго, для чтенія въ великій четвергъ.

IV. (М. II. К. 161—553.) Средина и конецъ поученія Иоанна Златоустаго о предательствѣ Іуды, для чтенія въ великій четвергъ. Срав. въ Супр. рпси, 304—320, гдѣ оно начинается такъ: «Мала ижда дньесъ въ вашей любви съвѣштати». Непосредственное сближеніе послѣднихъ строкъ 2-го Миклошичева листка и начала 3-го Копитарова листка, при сличеніи съ подлинникомъ, не подлежитъ никакому сомнѣнію: егда придоу навъ (ὅτε ἐπῆλθον αὐτῷ) съ оржи(и) і дръкольми (μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων) свѣшта и свѣтільникѣи ѿмжште (λαμπάδας καὶ φανούς ἔχοντες).

V. (К. 554—751.) Слово Иоанна Златоустаго для чтенія въ великую пятницу.

VI. (К. 752—956.) Начало слова Епифанія Кипрскаго для чтенія въ великую субботу. Срав. въ Супр. рпси: 337—342.

Сличеніе этихъ переводовъ съ подлинникомъ показываетъ, что переводчикъ держался подлинника дословно; впрочемъ по мѣстамъ или измѣнялъ его самъ отъ себя, или же имѣлъ подъ рукою подлинникъ уже измѣненный вставками и выпусками. Таковы же переводъ и въ Супрасльской рукописи; таковы же въ немъ и отклоненія отъ подлинника, но не такія точно, какъ въ Клоцовскомъ сборникѣ. Впрочемъ за исключеніемъ мѣстъ, не находящихся въ обоихъ этихъ переводахъ, выраженія въ нихъ очень часто дословно одинаковы, кромѣ описокъ, — какъ можно видѣть изъ слѣдующихъ примѣровъ:

Клоц.

(оу)соуго(у)бите благодѣть, зане таковомъ отрокѣмъ достоиини бѣисте оии. иже и та ѿхъ же не вѣдѣхъ старци. бмъ наочени въспѣша. обратите сръдца ваша къ чадомъ. и не съмѣжите очью вашею къ истинѣ. аште дѣ есте тижде

сами. и ашютъ есте доучыше младѣнцевъ. ти вамъ бждхтъ сждѣа. по гноу словеси. добрѣ оубо сего ради прогласи о васъ Исаяѣ пророкъ гл. не вѣинѣ постыдѣтса Иѣковъ. ни нѣинѣ лица прѣложитъ Илъ. нъ егда

Супр.

оусоугоубите оубо радость. ꙗко тацѣхъ отрокъ бѣисте отроци. иже иже и старци не вѣдомо бѣистъ. богомъ наочени въсхвалиша. обратите сръдца ваша къ чадомъ своимъ. а не съмѣжите очию си противъ истинѣ. аште ли тижде ксте. да ни слышаште слышите. ни видаште видите. ти без оума гнѣвактеса на младеништа. ти вамъ сждѣа бждхтъ по съпасовоу словеси. добрѣ и о семь съинѣми прѣжде съвѣшта о васъ пророкъ Исая рекы: не нѣинѣ постыдѣтса Иѣковъ. ни нѣинѣ лица си мѣнитъ. нъ кгда

оузърать чала ихъ дѣла моѣ. мене ради сватъ има мое. и остатъ домъ Іѣковль. и ба Илва оубоѣтса. и разумѣхтъ доухомъ блждшестѣ разумъ. а рѣпштжштен ваоучатса послоушатї. и азъици влѣснжштен ваоучатса глатї миръ. . . . (К. I. 1—16.) егда придоу нанъ съ оржжи і дръкозьми. свѣшта и свѣтльникъи і-мжште. гла кого иштете. и не знахъ е-го же хотѣахъ яти. тольмі Июда не можаше его прѣдати. аште не би самъ хотѣлъ. и того не можааше зрѣти. его же хотѣаше прѣдати. ибо свѣтльникомъ сжштемъ. и свѣштамъ толікамъ. (К. 3, а. строк: 161—167.)

Чѣто се дьнесъ безмлъвье много на земли. чѣто се безмлъвье много. и млъчанье много. безмлъвье много. ѣко цѣсарь спитъ. земля оубоѣса. и оумлъча. ѣко бѣ плѣтъж оусъпе. бѣ плѣтъж оумрѣтъ. и адъ вѣстрепета. бѣ въ малѣ оусъпе. и спаштаа отъ вѣка отъ адама вѣскрѣси. кѣде вѣиѣ сжтъ. вѣчерашнѣла млъвѣи и гласи. и говори. бѣи-важштен на Ха. отъ законопрѣстжпникъ. кѣде народї. и ковї. и чини. и оржжѣ. и дръколї (К. 10. б. 757—769).

видатъ чала си дѣлеса моѣ. мене дѣла освататъ има моѣ. и освататъ сватааго Іѣковъи. и бога Израилѣва оубоѣт. и разумѣхтъ доухомъ заблждившннн разумъ. и гнѣважштинса навѣкнжтъ послоушати. и азъици нѣмоу-жштиї навѣкнжтъ вѣштати миръ. . . . стр. 239—240.)

егда придоша на нѣ съ дрѣ-весы и съ свѣштами . рече имъ. кого иштете. и не вѣдѣша. ко-го хотѣахъ яти. толми не мо-же прѣдати кго Июда. тако и не видѣаше тоу сжшта. кго же хотѣаше прѣ-лати. цѣ свѣштамъ сжштамъ и свѣтоу толикоу. (стр. 308.)

Что се. дьнесъ млъчаник много на земли. чѣто се. се млъчани-к много и неплшштеваник много. млъ-чаник много. ѣко цѣсарь спитъ. земля оубоѣса. и оумлъча ѣко богъ плѣ-тиж оусъпе. богъ плѣтиж и оусъпе. и а-дъ вѣстрепета. богъ въ малѣ оусъпе. и спаштаа отъ вѣка отъ ада вѣ-скрѣси. кѣде нѣина сжтъ вѣчераш-нѣла млъвѣи. и гласи и говори бы-важштини на Христоса отъ законопрѣстж-пникъ. кде народи и чини и оржжи и жрѣди (стр. 337).

Какъ написанъ Клоцовскїй сборникъ видно изъ прилагаемаго снимка (XI. а. б.) *).

Правописанїе Клоцовскаго сборника повторяетъ тѣ же черты, какїя видимъ и въ другихъ глаголическихъ рукописяхъ.

Въ отношенїи къ написанїю и употребленїю буквъ слѣдуетъ отмѣтить слѣдующее:

— **ѣ** писано съ кружкомъ на правую сторону отъ отвѣсной черты.

— **ѣ** и **ѝ** постоянно смѣшиваются.

— **м** употребляется въ словахъ иностранныхъ: **ѣрмаѣ**, **ѝѝѣрмаѣтѣ**, **ѝмрѣтѣ** и т. д.

— **ѝ** съ поперечной чертой на право.

— **ѣ** съ удвоенною продольною чертою, а кружечки цѣльные приложены къ поперечной чертѣ: **ѣ**.

— **ѝ** употребляется просто какъ **о**.

— **шш** употребляется постоянно: **ѝ нѣтъ**.

Изъ употребленїя нѣкоторыхъ буквъ видѣнъ выговоръ. При этомъ болѣе всего поражаетъ:

— Крайнее смѣшенїе твердыхъ и мягкихъ словъ, т. е. **ѝ** и **ѝ**. Есть случаи что и **ѝ** употребленъ вмѣсто **ѝ** (крестъѣнъ. 142. неповинъѣнъ. 201. навѣкн-нешъ. 238. гласъ. 425); но еще чаще на оборотъ **ѝ** вмѣсто **ѝ**, между прочимъ въ такихъ слогахъ, которые, по коренному свойству Славянскаго языка, должны быть мягкими (съ **ж**, **ч**, **ш**; слоужѣба, неоу-

*) Снимокъ приложенъ будетъ къ слѣдующему выпуску Извѣстїи.

божно, невозможно, очью, зачихть, въскрѣши, брашно; въ окончаніяхъ сущ. жен. рода: дръзость, память, благодѣть, тварь; въ сущ. муж. мягкаго окончанія: князь. 89). Не рѣдко одно и тоже слово написано и съ ъ и съ ѣ (днесь. 295. 626. днесьнѣго. 427. = днѣсь. 875. днѣвѣнь. 565. — крѣсть = крѣсть. 574. 610. крѣстьнѣ. 98. крѣштень. 101. — прѣви. 894. 895. прѣвѣ. 713. прѣвѣнецъ. 902. = прѣвое. 900. прѣвѣнецъ. 907. — слѣвце. 577. 587. 679. 837. = слѣвце. 561. = слѣвце. 787. — вѣчера. 822. = вѣчера. 816. 818. 820. — смѣръть. 602. 604. бесмѣръть. 605 = смѣръть. 592. 651. 652. — гѣ = господь. 685. — гѣ = господь. 57. 138. 470. — соуѣтънѣ. 72. = соуѣтънѣ. 72). Постоянно съ ѣ третье лице глаголовъ (нѣсть, есть, бѣсть, разоумѣтъ, оубоѣтъса); почти постоянно съ ѣ творит. падежъ сущ. на мѣ (разоумомъ, страхомъ = страхомъ, трепетомъ, срѣцемъ, и т. д.). Иногда ѣ написанъ какъ будто напрасно (сѣребро. М. II. б. 29. сѣребръникъ. 230. 386.)

— Такое же смѣшеніе слоговъ мягкихъ съ твердыми выразилось въ употребленіи ж вмѣсто ѣ: (примѣлж. 75. примѣлжште. 435. 437. примѣлжтъ. 441. глаголж. 190. 348. 361. 363. 441. глаголжтъ. 302. глаголжште. 54. 191. 246. глаголжшту. 135 = глаголжшту. 102. сѣлжтъ. 627. волж. 402. молжса. 452. 525. землж. 422. 787. 798. поставлж. М. I. а. 20.). Тоже видно, хотя и въ немногихъ словахъ, по употребленію и вмѣсто ѣ (бѣ: 164. 195. 203. 395. сѣкрѣти. 955. криѣса. 951. покрѣваше. 56. покрѣеть. 137.) и на оборотъ (фарѣнѣсѣи. 389.).

— Глухіе гласные сохранны, какъ видно изъ вышепредставленныхъ примѣровъ, очень часто, впрочемъ непостоянно, будучи или замѣнены чистыми гласными (крѣсть. 608. 633. крѣстьнѣ. 142. младѣнецъ. 6. = младѣнѣць. 33. прѣвѣ. 121. днѣсь. 34. несмыслѣнѣ. 325 = смыслѣнѣ. 326.), или пропущены вовсе (старѣць. 33. творѣць. 267. младѣнѣци. 45. начаткѣ. 271. створѣти. 194. 199 = створѣ 244.).

— Есть нѣсколько случаевъ употребленія древнихъ чистыхъ вмѣсто обычныхъ глухихъ, и вмѣсто ѣ (памаги = память. 318. сати = сать. 281, если

только эти не описки подобно несмыслѣнѣи 18. прѣлами 172, или овѣ вм. ово. 326).

— Особенностью постоянною можно назвать употребленіе ѣ вмѣсто и передъ е (противленѣе 19. вѣтвѣе 36. житѣе. 65 и пр. и пр.).

— При соединеніи съ р или л, ѣ и ѣ стоятъ постоянно послѣ нихъ (дѣлжѣни, отѣврѣжж, крѣштень, крѣвь и т. д.).

— Носовыя гласныя употреблены вообще очень правильно, впрочемъ не безъ исключеній, любопытныхъ для опредѣленія тяготѣнія народнаго выговора: ю вмѣсто ѣж = ж (да не разлѣчается. 133. = кѣто настѣ разлѣчитѣ. М. I. а. 11. тажю. 145.), е вмѣсто а (се сѣподобиша. 141.); о вмѣсто ѣ (новож пѣснь. 30, немогште. 180. всѣко. 275. дховнож пѣптж. М. I. а. 28.), какъ будто по опискѣ вмѣсто оу, повторившейся тоже нѣсколько разъ (соугобите. и т. д.); оу вмѣсто ж (обрати емоу и другоуж. М. II. а. 34. придоу. М. II. б. 40. мжкоу. 617. моука. 620. жтробу. 746.); ѣа вмѣсто ѣж (ноштѣа. 953); ѣ вмѣсто а (сѣлѣзано. 566.); ѣж вмѣсто ѣа (прокажѣнѣж. М. II. б. 2.).

— Употребленіе буквы ѣ выдержано довольно правильно; есть впрочемъ и случаи употребленія простаго е вмѣсто ѣ (сѣмотрѣнѣе. 794. дрѣвле. 592.) и на оборотъ (младѣнѣць. 633. 45. = младенѣць. 21; прѣвѣнѣць. 902. трѣплѣзѣ. 326. 426. = трапѣзѣ. 398. 404.); і вмѣсто ѣ (процѣтѣаетѣ. 834. процѣса. 840.). Замѣтимъ еще, что слова Иоудѣи, Еврѣи постоянно пишутся съ ѣ.

— Касательно употребленія согласныхъ, кромѣ уже выше замѣченнаго употребленія ѣ=j, въ словахъ иностранныхъ, для выраженія мягкихъ слоговъ, замѣтимъ въ томъ же родѣ употребленіе т вмѣсто ѣ (Витѣлѣомъ. 884. 892. Ариматѣи. 892.).

— Мягкій ж безъ л употребляется передъ и (земѣи), но не передъ е и ж (землѣж, землж, избавленѣе).

— Сочетаніе сѣ вмѣсто ст для смягченія ск, постоянно (пасѣѣ. 323. Вавилонѣсѣѣ. 350. хероувѣмѣсѣѣ. 38. Еврѣисѣци. 842. поганѣсѣци. 843. плѣтѣсѣѣ. 152.). Употребительно вмѣстѣ съ гѣмъ сочетаніе

ит для смягченія *сч* (бештислѣнжж. 176. штезж. 829.).

— *с* сохранено передъ *ц* (исцѣли. 460. исцѣленье 462. 600.).

— *з* смягчено въ *ж* (иж него. 51.), и напротивъ употреблено вмѣсто *ж* (розьство. 877. 878. 879. = рожьство. 881. = рождѣство. 687. 893.).

Въ отношеніи къ употребленію грамматическихъ формъ замѣчаемъ сохраненіе требованій древняго языка. Часто употребляется краткая форма прошедшаго (придѣ. 282. сѣдомъ. 350. да бж. 175. идж. 179. придж. 842. проидж. 301. прѣидж. 840. разиджс. 789. падж. 179. срѣтж. 35. штезж. 829. отгврѣгжс. 108. приврѣгжс. 778., потѣкжс. 776. 780); между прочимъ и съ удержаніемъ *с* (възнѣс. 781. процвѣс. 840.). Двойственное въ глаголахъ — на *е* (бждете. 845. дѣшетеса. 847. градете. 955.). Два раза употреблено *е* вмѣсто *есть* (82. 108.). Замѣчательна форма причастія: оубожаваи. 40. и род. прил. муж. прѣданаго. М. I. б. 1. Прилагательныя въ имен. ед. муж. рода постоянно на *и* (= *ы*).

Изъ числа словъ любопытныхъ, которыхъ вообще довольно много, отмѣтимъ нѣкоторыя:

— *ашютъ* напрасно (539).

— *бали* врачъ. *балъство* врачество. 280. 592. *убаловати* уврачевать. (М. II. б. 1.)

— *бестда*. ὑπόδειξις, ипотеза (М. I. а. 27. 30.).

— *безочъство* безстыдство, ἀναίσχουτία. (435.)

— *благодѣть*. 418.

— *братръ* — почти постоянно (81. 84. 477. 497. 503. 522. 541.): *братѣ* (108), *братомъ* (500).

— *вльтъскти* — μολιχῶς. (912).

— *ели*: ели бо распинаемъ цѣсарюеть. 676—677: εἰ γὰρ σταυροῦμενος βασιλεύει.

— *зълоуто*: отгнждь велье и зълоуто таковое по-сжженье (140).

— *иночлди* — единовродный (516). *инодильно* — единодушно (854).

— *къмотра* кума (100).

— *обьиті сънми* вселенскіе соборы (103).

— *печатъ* (м. р: печатомъ: 915).

— *пои'пжтоу*: и пакъи пои'пжтоу благотвориті праведнаа (62—63.).

— *псати* — постоянно (83. 87. 149 и пр.).

— *сати* = *сать* говорить: очень часто.

— *тржтъ* стража (773).

— *фронитъ* пророкъ (134).

— *ходатаи* πρόξενος (518).

— *цъсарь*, *цъсарствик*, *цъсаревати* — постоянно (50, 666, 676, 689, 760.).

РОДОСЛОВНОЕ ДЕРЕВО

РУССКИХЪ КНЯЗЕЙ И ЦАРЕЙ.

РИСУНОКЪ 1676—1682 г.

Ш. Ш. Срезневскаго.

(Съ рисункомъ.)

Рисунокъ родословнаго дерева Русскихъ князей и царей, помѣщенный въ синодикъ Воскресенскаго Ново-Іерусалимскаго монастыря, представляетъ послѣдовательный рядъ прямыхъ наслѣдниковъ рода Владимира по степенямъ отъ родоначальника до послѣдняго въ родѣ царя Θεодора Іоанновича и затѣмъ рядъ трехъ царей изъ роду Романовыхъ. Родословное дерево останавливается на царѣ Θεодорѣ Алексѣевичѣ; слѣдовательно и составлено еще при его жизни. Царь Θεодоръ Алексѣевичъ (род. въ 1661 г.) вступилъ на престолъ по кончинѣ отца, 29 января 1676 г., и скончался, по 22-му году отъ рожденія, 27 апрѣля 1682 г.; слѣдовательно рисунокъ дѣланъ не ранѣе 1676 г. и не позже 1682 года.

Замѣчательный и самъ по себѣ, какъ образецъ русскаго рисовальнаго искусства XVII-го вѣка, онъ еще болѣе замѣчателенъ, какъ произведеніе царевны Татьяны Михайловны, мирно проведшей свою долгую жизнь въ занятіяхъ молитвой, чтеніемъ и работами. Не въ первой молодости она уже была въ то время, когда рисовала это родословное дерево: она родилась 5 января 1636 года (Акты Арх. Экспедиціи, III: 396; Дворцов. разряды, II: 490—491); слѣдовательно во время вступленія на престолъ царя Θεодора ей было уже сорокъ лѣтъ.